

**Uwagi i uzupełnienia do art. 34, 103, 325
ustawy z dnia 11 września 2019 r.
Prawo zamówień publicznych
(Dz.U. z 2019 r., poz. 2019)**

Art. 34.

1. Wartość zamówienia na roboty budowlane ustala się na podstawie:

- 1) kosztorysu inwestorskiego sporządzanego na podstawie dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót albo na podstawie planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym, jeżeli przedmiotem zamówienia jest wykonanie robót budowlanych w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, 1309, 1524, 1696, 1712 i 1815);
- 2) planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym [oraz w projekcie koncepcyjnym architektoniczno-urbanistycznym](#), jeżeli przedmiotem zamówienia jest zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

2. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, metody i podstawy:

- 1) sporządzania kosztorysu inwestorskiego,
 - 2) obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym [oraz na podstawie projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego](#),
- uwzględniając dane techniczne, technologiczne i organizacyjne, mające wpływ na wartość zamówienia.

Uzasadnienie:

Uzupełnienie procedury zmierzającej do udzielenia zamówienia o obligatoryjnie sporządzany projekt koncepcyjny architektoniczno-urbanistyczny, który utożsamiać należy z pierwszą fazą projektowania architektonicznego ma na celu zsynchronizowanie procesu inwestycyjnego na gruncie prawa zamówień publicznych z realnie dającymi się wyodrębnić fazami tego procesu. W obecnym stanie prawnym faza koncepcji (projektu koncepcyjnego) nie jest wyodrębniona proceduralnie tzn., że zamawiający publiczny nie ma podstawy prawnej do włączenia jej do procedury zamówienia (w rezultacie również przeznaczenia na nią środków publicznych). W konsekwencji zamawiający pozbawiony jest podstawowego instrumentu do sformułowania swojego przedsięwzięcia i kryteriów sporządzenia dokumentacji budowlanej. To luka o kluczowym znaczeniu dla realizacji celów, dla których państwo poddaje regulacji proces zamówień publicznych w zakresie inwestycji i prac projektowych. Obecnie w fazie poprzedzającej zamówienie sporządza się program funkcjonalno-użytkowy (pfu) który, jeśli zamawiający nie przeprowadzi w tej fazie konkursu na projekt koncepcyjny architektoniczno-urbanistyczny, stanowi jedyną podstawę do sporządzenia dokumentacji budowlanej. Natomiast sporządzenie wiarygodnego, dla tworzenia dokumentacji budowlanej i szacunków wartości zamówienia pfu, jest możliwe tylko na gruncie rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych sporządzanych przez architekta, czyli projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego.

Art. 103.

1. Zamówienia na roboty budowlane opisuje się za pomocą dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych.
2. Jeżeli przedmiotem zamówienia jest zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, zamawiający opisuje przedmiot zamówienia za pomocą programu funkcjonalno-użytkowego oraz projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego.
3. Program funkcjonalno-użytkowy obejmuje opis zadania budowlanego, w którym podaje się przeznaczenie ukończonych robót budowlanych oraz stawiane im wymagania techniczne, ekonomiczne, architektoniczne, materiałowe i funkcjonalne.
4. Projekt koncepcyjny architektoniczno-urbanistyczny definiuje rozwiązania przestrzenne architektoniczne, funkcjonalne i techniczne określone w programie funkcjonalno-użytkowym.
5. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres i formę:
 - 1) dokumentacji projektowej,
 - 2) specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych,
 - 3) programu funkcjonalno-użytkowego
 - 4) projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego- mając na względzie rodzaj robót budowlanych, a także nazwy i kody Wspólnego Słownika Zamówień.

Patrz uzasadnienie do art. 34

Art. 325.

1. Zamawiający może zorganizować konkurs w celu wyboru pracy konkursowej o charakterze twórczym, dotyczącej, w szczególności planowania przestrzennego, projektowania urbanistycznego, ~~projektowania architektonicznego~~, projektowania architektoniczno-budowlanego, przetwarzania danych, projektowania z zakresu informatyki oraz zamierzenia innowacyjnego.
2. Jeżeli zamawiający zamierza udzielić zamówienia na usługi polegające na projektowaniu architektoniczno-budowlanym lub usługi, o których mowa w art. 103 ust. 2, których integralną częścią jest projektowanie architektoniczno-budowlane, ~~projektowania architektonicznego lub projektowania architektoniczno-budowlanego~~, zamówienie takie poprzedzone jest ~~konkursem~~ sporządzeniem projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego.
3. Zamówienia, o którym mowa w ust. 2 udziela się wyłonionemu w procedurze konkursu autorowi projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego w trybie z wolnej ręki.
4. Projekt koncepcyjny architektoniczno-urbanistyczny zamawiający wyłania w procedurze:
 - a) konkursu nieograniczonego,
 - b) konkursu ograniczonego.
5. W przypadkach uzasadnionych specyfiką inwestycji, w tym zamówień dotyczących projektowania architektoniczno-budowlanego przy obiektach objętych ochroną na podstawie art. 7 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zamawiający może zastosować tryb negocjacji z ogłoszeniem.
6. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do zamówień na roboty budowlane obejmujące remonty i przebudowy nie zmieniające sposobu użytkowania i architektury obiektu.

73. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do zamówień:

1) udzielanych w trybie negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego, negocjacji bez ogłoszenia ~~lub zamówienia z wolnej ręki;~~

2) o wartościach mniejszych niż progi unijne.

84. Do konkursu przepisy działu I rozdziału 2 stosuje się odpowiednio, z tym że przepisu art. 17 nie stosuje się.

Uzasadnienie:

Podstawowym celem proponowanej zmiany jest wprowadzenie na grunt ustawy o zamówieniach publicznych pojęcia projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego, który stanowi pierwszą i konieczną fazę realizacji inwestycji. Pojęcie to do niedawna nieobecne w przepisach obejmujących proces inwestycyjny zostało wyodrębnione proceduralnie w najnowszych przepisach dotyczących planowania przestrzennego i procesu inwestycyjnego, tj. *ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących* (Dz.U. z 7 sierpnia 2018 r., poz. 1496) oraz w projekcie *rozporządzenia Ministra Inwestycji i Rozwoju w sprawie standardów dotyczących przestrzennego kształtowania budynku i jego otoczenia, technologii wykonania i wyposażenia technicznego budynku oraz lokalizacji przedsięwzięć realizowanych z wykorzystaniem finansowego wsparcia z Funduszu Dopłat* (numer z wykazu prac RCL 11). Warto wskazać, że z ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych wynika, że przygotowanie inwestycji będzie poprzedzać sporządzenie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej uzasadniającej rozwiązanie funkcjonalno-przestrzenne inwestycji, z uwzględnieniem charakteru zabudowy miejscowości i okolicy, w której inwestycja ma być zlokalizowana. Nadano tu więc odpowiedni status prawny koncepcji, jako pierwszej fazy projektowania inwestycji.

Umieszczenie i rolę koncepcji w procesie inwestycyjno-budowlanym precyzyjnie zdefiniowano również w uzasadnieniu do projektu ww. rozporządzenia: „Koncepcja architektoniczno-urbanistyczna to najbardziej adekwatny do wymogów procesu projektowania inwestycji standard realizowanych przedsięwzięć. Opracowanie takiej koncepcji jest najważniejszym etapem realizacji inwestycji, decydującym o jej powodzeniu i późniejszym użytkowaniu zarówno w sferze materialnej, użytkowej, ekonomicznej, jak i behawioralnej. To na jej etapie zapadają wszelkiego rodzaju decyzje określające jakość inwestycji, kompleksowe rozwiązania dla poszczególnych rodzajów przedsięwzięć z uwzględnieniem potrzeb ich użytkowników”.

Projekt koncepcyjny architektoniczno-urbanistyczny jest realną fazą projektowania inwestycji, bez której cały proces jej przygotowania staje się ułomny. Ustawa PZP wprowadza już instytucje takie jak Program Funkcjonalno-Użytkowy (programowanie inwestycji) i projekt wykonawczy, które nieobecne w prawie inwestycyjnym okazały się na gruncie PZP niezbędne do właściwego przygotowania i realizacji zamówienia. Uzupełnienia te pozostawiają jednak lukę w najważniejszej fazie projektowania.

Istotą i intencją przepisu art. 325 jest zagwarantowanie, że w inwestycjach realizowanych ze środków publicznych nie zostanie pominięta konieczna, jak wskazano wyżej, faza przygotowania inwestycji. Zatem przedmiotem tego przepisu jest projekt koncepcyjny architektoniczno-urbanistyczny a nie konkurs jako taki, który stanowi wyłącznie o trybie jego sporządzania. Ustawowy wymóg sporządzania projektu koncepcyjnego w trybie konkursu jest na gruncie ustawy Prawo Zamówień Publicznych również niezbędny, bowiem realizuje dwa podstawowe przesłania ustawy PZP tj.

- zapewnienie uczciwej konkurencji przy transparentności operowania środkami publicznymi,
- w świetle powyższego wymogu zapewnia uzyskiwanie najlepszych rozwiązań merytorycznych.

Tryb ten musi być jednak odniesiony do projektu koncepcyjnego architektoniczno-urbanistycznego, bowiem sam w sobie nie stanowi niezależnej metodologicznej instytucji. Ponadto

należy uwzględnić, że dla właściwych rezultatów projektowania specyfika niektórych rodzajów inwestycji wymaga stałej interaktywnej relacji inwestora z projektantem, a w przypadkach wysoce specjalistycznych prac projektowych stosowanie trybu konkursowego może nie mieć uzasadnienia.

Należy również zauważyć, że użyte w art. 325 ust. 2 projektu pojęcie „projektowania architektonicznego” jest niezdefiniowane i szerokie. Należy zastąpić je pojęciem „projektowanie architektoniczno-budowlane”, które odpowiada nomenklaturze używanej na gruncie ustawy Prawo budowlane oraz *rozporządzenia ministra transportu, budownictwa i gospodarki morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego* (projekt architektoniczno-budowlany). Podkreśla ono w ten sposób, że mowa tu o projektowaniu, które zmierzać ma finalnie do sporządzenia projektu budowlanego, w tym architektoniczno-budowlanego. Ze względu na to, że przedmiotowy projekt koncepcyjny jest definiowany odrębnie na gruncie propozycji IARP do ustawy PZP, przyjęto dla odróżnienia od nomenklatury w innych aktach prawnych nazwę „projekt koncepcyjny architektoniczno-urbanistyczny”, co nie zmienia jego istoty.

Taka konstrukcja przepisu doskonale wpisuje się również w systematykę prawa autorskiego. Wyjaśnić należy, że rozróżnia się w doktrynie trzy rodzaje projektów architektonicznych: koncepcyjny, architektoniczno-budowlany oraz wykonawczy. Jak podkreśla K. Piórecki, projekt koncepcyjny stanowi zapis idei i kierunków zagospodarowania przestrzeni, który zawiera wszystkie informacje o kształcie i użyteczności budynku¹. Projekt ten utożsamiać można właśnie z projektem koncepcyjnym architektoniczno-urbanistycznym, który – co do zasady – stanowi utwór w czystej postaci. Nie oznacza to oczywiście, że w pozostałych rodzajach utworów nie zawierają się cechy utworu – jednak to projekt koncepcyjny nadaje obiektowi tę jedyną i niepowtarzalną formę, która czyni z niego przedmiot prawa autorskiego. To właśnie w tej fazie procesu twórczego następuje ustalenie indywidualnej i oryginalnej formy dzieła, która konstytuuje utwór. Jak widać nawet doktryna prawa autorskiego za wstępną, ale i niezbędną fazę projektową uznaje koncepcje (projekt koncepcyjny). Co do zasady nie ma możliwości, aby powstał projekt architektoniczno-budowlany, a tym bardziej wykonawczy bez projektu koncepcyjnego (koncepcji). To właśnie koncepcja powinna stać się przedmiotem konkursu pozwalającego zapewnić należyłą konkurencję i anonimowość autorów prac. Jednak z uwagi na fakt, jak bardzo utwór architektoniczny różni się od innych stricte artystycznych dzieł swoim utylitarnym charakterem musi on podlegać pewnym kryteriom umożliwiającym jego praktyczne, dalsze zastosowanie. Stąd podstawowa treść projektu koncepcyjnego musi zostać określona w drodze norm prawnych.

¹ K. Piórecki, *Prawa autorskie uczestników procesu inwestycyjno-budowlanego*, w: *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego PPWI*, nr 2/2011, s. 46, przyt. za B. Pudo, *Prawo do integralności utworu architektonicznego*, w: *Zeszytu Naukowe Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Śląskiego*, z. 2/2014, s. 119.